

Restauratie van de collectie driedimensionale geometrische wiskunde- modellen van de Universiteit Utrecht

In 2015 is met financiële ondersteuning van de afdeling wiskunde van de Universiteit Utrecht en het K.F. Heinfonds, in samenwerking met het Universiteitsmuseum Utrecht, de collectie historische wiskundemodellen van de UU gerestaureerd en gefotografeerd.

"Tenslotte moge nog vermeld worden dat in 1926 een Wiskundige Leeszaal werd ingericht (...), die door haar bibliotheek en haar mathematische modellen goede diensten aan het onderwijs bewijst". Zo beschrijft prof. G.W. Kernkamp in 1936 de wiskundige leeszaal van de UU. De modellen waar hij het over heeft zijn geen theoretische maar fysieke wiskundige modellen die in Utrecht gebruikt werden in het wiskundig onderwijs. Deze waren eind 19e eeuw aangekocht bij de firma van de hoogleraar in de wiskunde L. Brill uit Darmstadt. In 1899 werd de productie overgenomen door Schilling (Halle, Leipzig). De modellen waren gemaakt van gips, draad, metaal, papier of hout. Uiteindelijk bestond de catalogus van Schilling uit 400 verschillende modellen, die allerlei wiskundige functies, figuren, structuren en bewerkingen aanschouwelijk maken.

In Utrecht werden de modellen allang niet meer gebruikt, sommige stonden in de vensterbank op het secretariaat van het Mathematisch Instituut en het Universiteitsmuseum had de meest beschadigde exemplaren al enige jaren geleden in beheer overgenomen. In overleg tussen museum en Instituut werd een eerste inventarisatie gemaakt waaruit bleek dat het er nog ongeveer negentig waren, zestig van gips, twintig van metaal met draad, vier van metaal en vier van papier, in zeer wisselende condities. Bijna alle modellen zijn van Brill en dateren dus van voor 1899.

Na een soms grondige restauratie hebben ze een heel nieuw leven gekregen. Het merendeel wordt inmiddels permanent ten-

toongesteld in de heringerichte bibliotheek van het Mathematisch Instituut. Maar deze meer dan 100 jaar oude geometrische modellen zijn ook zeer geschikt om aan het algemene publiek iets van de gewoonlijk moeilijk toegankelijke theoretische wiskunde 'zichtbaar' te maken. Met hulp van prof. Frits Beukers en dr. Johan Kolk werd de wiskundige betekenis achterhaald. In het kader van het U-talentprogramma van het Freudenthal Instituut werden aan de hand van deze modellen de eerste VWO-leerlingen ingewijd in de geheimen van de geometrie. Begin februari werden zowel enkele klassieke als ook moderne modellen tentoongesteld tijdens de Nationale Wiskunde Dagen voor wiskundeleraren. Daarnaast worden twee websites ontwikkeld: vanuit het Universiteitsmuseum voor het

algemene publiek en vanuit het Mathematisch Instituut voor de wiskundig geïnteresseerden. Op de laatste website zijn ook soortgelijke, maar juist digitale modellen te zien.

Op de persoonlijke website van Wilke Schram is meer achtergrondinformatie te vinden, ook over andere collecties:

<http://www.romanaqueducts.info/modellen/3DGeometricWebsites.html>.

Dr. Paul Lambers, conservator Universiteitsmuseum Utrecht, met dank aan ir. Wilke Schram

Steun van BankGiro Loterij

Afgelopen februari heeft de BankGiro Loterij op het Goed Geld Gala bekendgemaakt dat het Allard Pierson Museum en het Universiteitsmuseum Utrecht financieel gesteund worden. Er gaat 5 ton naar Amsterdam en 3 ton naar Utrecht.

Verbouwing

Het Allard Pierson Museum ontvangt de 500.000 euro voor de herinrichtings- en verbouwingsplannen. Het museum had een plan van zes ton ingediend: vier ton voor de verbouwing en twee ton voor